

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 156/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

190/2009. (VI. 24.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **budapesti lakos** panaszos¹ 2009. március 20-án előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. június 24-én – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y a k.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2009. március 20-án terjesztett elő panaszbeadványt a 2009. március 15-én vele szemben történt, illetve őt érintő rendőri intézkedések (terület lezárás, „kiemelés”, igazoltatás, ruházat és csomag átvizsgálás, előállítás és ennek körülményei) és kényszerítő eszköz alkalmazása (bilincs) tárgyában; és kérte, hogy ügyét a Testület vizsgálja ki.

I.

1) A panaszos 2009. március 20-án, a Testülethez levélben előterjesztett panaszbeadványában előadta, hogy 2009. március 15-én az aznapi rendezvényeken vett részt. A Jobbik Magyarországért Mozgalom nagygyűlése után 18 óra 45 perckor a Szent István Bazilika elé ment, ahová a Hatvannégy Vármegye Ifjúsági Mozgalom rendezvénye volt bejelentve. Itt a panaszos rendőrsorfalba ütközött. Előttük sétált a

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

rendezvény helyszínén, amikor is – állítása szerint – a rendőrök a résztvevőket bekerítették, így már nem volt lehetősége a helyszín elhagyására. Ezt követően a rendőrsorfal panaszos előtti része szétnyílt, és kb. nyolc-tíz rendőr célzottan felé rohant, hogy körbevegye. A panaszos kezei felemelésével jelezte, hogy nem tanúsít ellenállást. A rendőrök őt egy előállító szolgálati járműhöz kísérték, ahol bemutatkozott neki a kiemelő rendőrök parancsnoka, és kiemelése indokaként azt jelölte meg, hogy sálat viselt az arcán. Ezután a panaszos ruházatát és csomagját átvizsgálták, iratait „elvették”, és miután műanyag gyorskötözővel megbilincselték, beültették az előállító szolgálati járműbe. Az intézkedés ezen részéről a panaszos szerint videofelvétel is készült.

2) A panaszost beszállították a BRFK Gyorskocsi utcai fogdájába, ahol a gépjárműből kiszállva egy rendőr a műanyag gyorskötözőt bilincsre cserélte a kezén. Befogadása során a panaszost először egy orvoshoz vitték, aki a betegségeiről kérdezősködött. Ezután egy szobában le kellett adnia a csomagját, a kabátját, a derékszíját, cipőfüzőjét, valamint szét kellett szednie a mobiltelefonját, hogy SIM-kártyája számát a rendőrök felírassák. A nála lévő tárgyak átadásáról jegyzőkönyv készült. Ezt követően „egy nagy darab rendőr előtt egy farostlemezzel elválasztott helyen” teljesen meztelenre kellett vetkőznie, majd a gumikesztyűt viselő rendőr részletesen, különböző pózokban átvizsgálta a panaszos testrészeit, hogy van-e nála valami. A motozás után a panaszos felöltöztethetett, de az előállító helyiségbe csak három szendvicset és egy flakont vihetett magával. Hozzá tartozóját nem értesíthette, mert a mobiltelefonját kikapcsoltatták és elvették tőle. A panaszos szerint az előállító helyiségben kb. tizenöt percenként ellenőrzés céljából benéztek hozzá a rendőrök. Néhány óra elteltével kihallgatták a panaszost, amelynek során arról érdeklődtek tőle, hogy miért viselt sálat a tüntetésen – erre ő azt válaszolta, hogy az arcát védte a könnygáz ellen. A kihallgatás után kikísérték, és átadták neki a jegyzőkönyvet a tőle elvett tárgyairól, amelyeket egyúttal vissza is adtak neki. Nem engedték a panaszosnak, hogy cipőfüzőjét még az épületen belül fűzze be. Ekkor adták át neki a fogvatartás időtartamáról kiállított igazolást is. A panaszos másnap reggel telefonon felkereste a Rendőrség panaszirodáját, ahol azt a felvilágosítást kapta, hogy írásban tegyen panaszt a Testületnél.

A panaszos sérelmezte különösen az előállítás indokolatlanságát és szabálytalanságát, a megbilincselést, azt, hogy hozzá tartozóját az előállításáról nem értesíthette, valamint az előállítás során a levetkőztetést.

Mindezek alapján kérte a Testület vizsgálatát.

II.

1) A panasz kivizsgálása során – a tényállás pontosabb megismerése érdekében – a Testület felvilágosítás-kéréssel fordult az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) Ellenőrzési Szolgálatának vezetőjéhez, és
– megküldeni kérte az kifogásolt helyszínre az említett időpontban érvényben volt fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítást;

- megküldeni kérte továbbá a panaszos előállításáról készült igazolás, az előállítás okáról és a panasztételi lehetőségről szóló tájékoztatás egy példányát;
- felvilágosítást kért a panaszos előállításának indokáról, kiemelésének körülményeiről, valamint arról, hogy ez a „kiemelés” milyen rendőri intézkedésnek felel meg;
- tájékoztatást kért arról, hogy az említett helyen és időben milyen rendezvények és terület lezárások voltak, valamint, hogy a kifogásolt esetben elhangoz-e felszólítás a rendőrség részéről tömegoszlatásra;
- felvilágosítást kért arról is, hogy mi indokolta a panaszos megbilincselését, kérte az ezzel kapcsolatos jelentés és parancsnoki kivizsgálás eredményének megküldését;
- felvilágosítást kért arról, hogy a panaszos ügyében – előállítása alatt – milyen eljárási cselekményeket foganatosítottak, illetve indult-e eljárás a panaszos ellen;
- felvilágosítást kért arról, hogy miért volt szükség a panaszos levetkőztetésére az előállítás során, ez milyen jogszabályon alapul, és ezt rendőr vagy orvos végezte;
- tájékoztatást kért arról is, hogy a panaszos miért nem értesíthette hozzátartozóját az előállításakor;
- megküldeni kérte – amennyiben fellelhető – a panaszossal szemben történt rendőri intézkedést rögzítő videofelvételt.

2) A Rendőrség a Testület felvilágosítás-kérésére a következő dokumentumokat küldte meg:

- Budapest rendőrfőkapitányának 01000/12945/2009/Ált. számú egyedi utasítása, amelyben 2009. március 14., 0 órától 2009. március 16., 8 óráig fokozott ellenőrzést rendelt el Budapest teljes területére.
- A BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése, amely részletes válaszokat adott a Testület által feltett kérdésekre.
- A Készenléti Rendőrség Rendészeti Igazgatósága Bevetési Főosztály I., IV. Bevetési Osztálya r. zászlósának és r. törzsőrmesterének jelentését, amelyben leírták a helyszínen történt intézkedések körülményeit; valamint az ehhez kapcsolódó parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredményét.
- A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) Gazdaságvédelmi Főosztálya Vagyongvédelmi Osztálya vezetőjének a Budapesti Nyomozó Ügyészségnek címzett feljelentését.
- A panaszossal szemben az említett helyszínen történt intézkedések és kényszerítő eszköz-alkalmazások bizonyos elemeit rögzítő videofelvétel.

A Testület a fenti dokumentumokon kívül állásfoglalása kialakításakor tekintettel volt az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának OBH 2624/2009. számú, 2009. április 30-án kelt jelentésében (a továbbiakban: Jelentés) foglaltakra is.

A Rendőrség által a Testület részére az ügyvel kapcsolatban megküldött dokumentumokból az alábbiakat lehetett megállapítani.

3) Budapest rendőrfőkapitánya a 0100/12945/2009. ált. számú egyedi utasításában, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. §-ának (1), valamint (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2009. március 14-én 0 órától 2009. március 16-án 8 óráig. A feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kísérte a rendezvényekre érkezőket, megakadályozta az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajtott végre. Az állomány feladata volt az esetlegesen megbomló rend helyreállításában való közreműködés, jogsértés esetén a szükséges intézkedések végrehajtása. Az utasítás indokolása szerint a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokoltá teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése. Ezen kívül az indokolás tartalmazza mindazokat a jogszabályhelyeket, amelyek a fokozott ellenőrzés elrendelését lehetővé teszik.

4) A BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése a Testület által a felvilágosítás-kérés keretei között feltett kérdésekre a következő válaszokat tartalmazza.

– A panaszost 2009. március 15-én 19 óra 50 perckor állították elő a Budapest, V. kerület Szent István térről, mert a helyszínen felállított rendőr sorfal előtt lévő csoportban agresszíven viselkedett, arcát sál fedte. A rendőrök utasítást kaptak a panaszos tömegből való kiemelésére. A „kiemelés” a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás 136–169. pontjaiban meghatározott bekerítés műveletén belül történő rendőri intézkedés. A bekerítés, ezen belül a zárócsoport, az elfogó-felszámoló csoport, a fedező-támadó csoport, valamint a biztosító csoport működésének taktikai szabályait ezen norma határozza meg. Az említett helyszínen és időpontban egy magánszemély által bejelentett megemlékezés rendőri biztosítása zajlott (helyszín: Budapest, V. kerület Szent István tér, időtartam: 17 óra 30 perctől 22 óráig). A Rendőrség tájékoztatója szerint a nevezett bejelentőt tájékoztatták, hogy bejelentése hiányos, ezért további egyeztetésre lenne szükség, ettől azonban ő elzárkózott. A rendőrség képviselői ezért telefonon felvették a kapcsolatot egy másik szervezővel, és tájékoztatták őt a kialakult helyzetről, valamint arról, hogy a Rendőrség a helyszínt biztonsági szempontok miatt körbekordonozza, melyen beléptető pontot alakít ki a Bajcsy-Zsilinszky út irányából. Itt a beléptetést a rendőrség végezte, majd a beléptetést követően a szervezők és a rendezők hívják fel a figyelmet arra, hogy álarc és maszk használata, valamint közterületen az alkoholfogyasztás nem megengedett a rendezvény során. A helyszínen a kordonozás az alábbiak szerint történt: Az említett napon 15 órától került lekordonozásra a Sas utca keresztben a 12. és a 9. házszám magasságában; a Zrínyi utca keresztben a Sas utcával való kereszteződésnél; a Hercegprímás utca keresztben a Szent István térrel való kereszteződésnél; valamint a Bazilika oldalánál lévő bejáratok lépcsőinél keresztben a Bajcsy-Zsilinszky út felőli oldalon. A Bazilika mellett a Bank utca felől került kialakításra ellenőrző átengedő

pont. A beléptetés folyamatosan tartott, amikor a már bent lévő személyek elkezdtek a Bajcsy-Zsilinszky útra vissza kijönni. Ekkor újabb rendőri erők lezárták a Bajcsy-Zsilinszky utat is a Nyugati tér irányából és az Andrássy út irányából is, majd megkezdődött a személyek igazoltatása és átvizsgálása. A helyszínről a résztvevők 18 óra 20 perckor valamennyien eltávoztak, így a demonstráció befejezetté vált, a kordonok elbontására intézkedéseket tettek. 20 óra 5 perckor azonban egy kb. 100-120 fős tömeg érkezett a Bazilikához, ahol azonban – a Rendőrség álláspontja szerint – ekkor már nem zajlott fokozott alkotmányjogi védelemben részesülő rendezvény. A tömegből olyan információkkal rendelkezett a BRFK, hogy a demonstrálók célja a Kossuth tér, ezért intézkedés történt a Kossuth tér és az Alkotmány utca rendőri erőkkel történő megerősítésére. A fokozott ellenőrzés alapján ezeket az utóbbi a Szent István térre érkezett személyeket igazoltatták, ruházat és csomag átvizsgálásnak vetették alá, ezt követően hagyhatták el a helyszínt. Tömegoszlatásra nem került sor.

– A fokozott ellenőrzés keretében a rendőri erők a bejelentett rendezvényeket megelőzően átvizsgálták az állami ünnepek és a demonstrációk helyszíneit. Ennek során a Szent István téren egy reklám táskában 2 db üveget (Molotov koktélt) találtak. Az Arany János utca és a Hercegprímás utca sarkánál szintén 2 hasonló üveget találtak. Ezen kívül a környéken még több helyen (V. kerület, Nádor utca, VI. kerület, Andrássy út) találtak a rendőrök Molotov koktélokot és egy 10 literes fém kannát is, benne 3-mas tűzveszélyességi fokozatba tartozó kerti bútorlajjal. Több rendezvény közelében talált a rendőrség bizonyos helyeken (pl. telefonfülkékben) köveket, vasrudakat, építési törmelékot. Az összefoglaló jelentés megjegyezte azt is, hogy a Szent István téri rendezvényt bejelentő személy egy internetes portálon felhívást is közzétett a helyszínen támadásra alkalmas eszközök elrejtésére.

– A panaszossal szemben bilincs alkalmazására – a rendőri jelentés alapján – a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 48. § c) pontja alapján, szökés megakadályozása miatt került sor.

– Az összefoglaló jelentés leírta, hogy az előállítási jelentések szerint az előállított személyek – így a panaszos is – a jogaikról és kötelezettségeikről szóló tájékoztatást megkapták az előállítóba történő elhelyezés előtt; szükségleteiket bármikor jelezheték. A BRFK Központi Fogda azonban elsősorban őrizetbe vett, illetve előzetes letartóztatásba vett személyek elhelyezésére van kialakítva, a kerületi rendőrkapitányságokkal ellentétben itt nincs ügyeletes tiszt, aki az előállítottak jogainak biztosításáért felelős lenne. A fogdaország azonban az előállítottakat a tájékoztatókkal ellátta, illetve akinek valamilyen kérdése, problémája volt, annak az ügyében intézkedést kezdeményezett, vagy továbbította a szabálysértési előadóknak. A szabálysértés elkövetése miatt előállított személyek esetében nem került rendelvénnyel kiállításra – amelyen az előadó rendelkezik a kapcsolattartásra jogosult személyekről stb. –, ezért a fogdaőr nem tudhatta, hogy az előállított személy kivel tarthat kapcsolatot. Ezért a fogdaőröknek sem joguk, sem kötelezettségük, sem lehetőségük nem volt a fogvatartottak hozzátartozóinak értesítésére.

– A BRFK Gyorskocsi utcai objektumában – amely a biztosítási terv alapján lett kijelölve az előállítások helyszínévé – egy teljes szint került kialakításra az előállítások céljára. A panaszost a b.ü. orvos nyilatkoztatta és megvizsgálta. Az orvosi vizsgálatot követően a panaszosnál lévő tárgyakat letétbe helyezték, majd ismételt

ruházat átvizsgálást hajtottak végre. Ennek a ruházatátvizsgálásnak és a testfelület vizuális áttekintésének a célja a fogdai rendkívüli események (pl. szándékos önkárosítás, támadás, szökés) megelőzése, „ennek érdekében el kell venni a hónaljba, lábujjak közé rejtett zsillettet, önakasztásra alkalmas szövetet, fonalat, spárgát, a herezacskók alá rejtett drogot, illetőleg más, fogdában nem tartható szereket, gyógyszereket.” E ruházatátvizsgálás során az előállítottat felszólították, hogy a nála lévő tárgyakat helyezze letétbe, majd a ruházat átvizsgálása érdekében egy lefüggönyözött irodarészben ruházata levetésére szólították fel, így a fogdaőrnek lehetősége nyílt a ruházatot anélkül átvizsgálni, hogy az előállított testéhez hozzáért volna. Majd megtekintés útján a fogdaőr ellenőrizte, hogy az előállított testén visel-e fogdában nem tartható stb. eszközt, tárgyat. Ezt az átvizsgálást valamennyi esetben az előállítottal azonos nemű személy végezte, orvos bevonására csupán motozás esetében kerül sor, a büntetőeljárás szabályainak megfelelően – előállítottak esetében nem. A BRFK-n azonban belső vizsgálat folyt a kérdéskörben, melynek során megállapítást nyert, hogy a fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor „az előállított személyek teljes, levetett ruházatát, ezt követően testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedés aránytalan és indokolatlan volt.” A vizsgálat szerint a BRFK Közbiztonsági Szervek Közrendvédelmi Főosztály Fogdaszolgálati Osztály vezetője – felelős parancsnokként – helytelenül értelmezte a fogdára vonatkozó szabályokat, és nem gondoskodott arról, hogy az előállítottak elhelyezésére ne a fogdában történő befogadás általános szabályai, hanem az előállításra vonatkozó előírások alapján történjen. A vizsgálat azt is megállapította, hogy a ruházatátvizsgálás szabályai helytelenül kerültek alkalmazásra, mert előállított személy esetén csak a ruházat átvizsgálása szükséges, a testfelület ruházat nélküli átvizsgálása az őrizetbe vettek, szabálysértési őrizetbe vettek stb. esetén alkalmazandó eljárás – előállítottak esetén nem. Mindezek miatt a fogdaőrrel és a fogdaparancsnokkal szemben fegyelmi eljárás indult.

5) A Készenléti Rendőrség Rendészeti Igazgatósága Bevetési Főosztály I., IV. Bevetési Osztálya r. zászlósának és r. törzsőrmesterének jelentése szerint a panaszossal szemben az említett napon 19 óra 50 perckor az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint igazoltatásra, a 31. § (1) bekezdése szerint személyi szabadságában korlátozott személy átvizsgálására, valamint a 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érést követő elfogásra került sor. Vele szemben az V. kerület, Bajcsy-Zsilinszky út – Podmaniczky Frigyes tér kereszteződésében kényszerítő eszközt alkalmaztak, konkrétan az Rtv. 47. §-a szerint testi kényszert, és az Rtv. 48. § c) pontja szerint – szökés megakadályozása érdekében – bilincset. Ezek alkalmazására figyelmeztetés történt. A bilincset a panaszossal szemben 18 óra 50 perctől 19 óra 35 percig alkalmaztak, a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdésének b) pontja szerint a kezek előre illetve hátra bilincselésével. Az intézkedés során a panaszosnak sérülése nem keletkezett, anyagi kár nem történt.

A jelentést tevő rendőrök leírták, hogy az említett helyszínen és időpontban kiemelő csoportba voltak beosztva. Az V. kerület, Erzsébet téren, 18 óra körüli időben a Jobbik Magyarországért Mozgalom rendezvénye véget ért, és az ott résztvevők közül többen elindultak a Bazilika, az Alkotmány utca illetve a Nyugati tér irányába. Ezt követően 18 óra 30 perckor „Darázs 1” utasítására egysoros záró köteléket alakítottak a Bajcsy-Zsilinszky út és a Podmaniczky Frigyes tér sarkán. A Rendőrség ezt a területet – a jelentés szerint – a fokozott ellenőrzés keretében zárta le, mert a Bazilikánál egy a jelentésben nevezett személy felszólította a tömeget, hogy „irány tömegesen az Alkotmány utca”. Ezt követően 18 óra 32 perckor a Rendőrség „felszólító kocsival” megkezdte a kb. 300-400 fős tömeg tájékoztatását arról, hogy fokozott ellenőrzés van érvényben, ezért területlezárássra és csomagátvizsgálásokra fog sor kerülni, valamint „a területet a Bazilikánál lévő rendezvényre az Erzsébet tér irányában közelíthetik meg.” A panaszos a felszólítást követően a pajszos rendőrsorfallal agresszívan viselkedő csoportban passzívan állt, „arcát sötét kockás sállal eltakarva”. 18 óra 36 perckor a rendőrök utasítást kaptak a panaszos tömegből való kiemelésére és előállítására. Ennek során a panaszossal szemben testi kényszerítést – karfeszítést – alkalmaztak, amelynek során azonban a panaszosnak sérülése nem keletkezett. A kiemelését követően a panaszos ruházatát és csomagját átvizsgálták. Videofelvételen nyilatkoztatták a panaszost arról, hogy van-e panasza, illetve keletkezett-e sérülése, de ezekre a kérdésekre ő határozott nemmel válaszolt. 18 óra 50 perctől a panaszossal szemben bilincset alkalmaztak, a kezeit előre bilincseltek. Ezt követően átadták őt a jelentésben nevezett frsz.-ú előállító szolgálati jármű parancsnokának, aki az intézkedő rendőröket arról tájékoztatta, hogy a panaszost a BRFK Gyorskocsi utcai objektumába fogják szállítani. A panaszosról a bilincset 19 óra 35 perckor vették le, a bilincselés sérülést nem okozott. A Gyorskocsi utcai objektumban a panaszost a jelentésben nevezett r. törzsszászlós vette át sérülés- és panaszmentesen, ezután történt intézkedés a befogadásáról. A jelentés szerint a panaszos elmondta, hogy „nem állt volna szándékában elhagyni a területet, ki akarta próbálni, hogy ilyenkor mi történik.” A jelentés arra is kitér, hogy az intézkedés okát kiváltó eseményt az ott nevezett r. törzsszászlós végig videofelvételre rögzítette. A panaszos körözésben nem szerepelt.

A parancsnoki vélemény és kivizsgálás eredménye szerint a panaszossal szemben foganatosított intézkedések és kényszerítő eszköz-alkalmazások jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak.

6) A BRFK Gazdaságvédelmi Főosztálya Vagyonvédelmi Osztálya vezetőjének a Budapesti Nyomozó Ügyészségnek címzett feljelentése szerint az említett napon 18 óra 36 perckor az V. kerület, Bajcsy-Zsilinszky út és Podmaniczky Frigyes tér kereszteződésében a Készenléti Rendőrség munkatársai által elfogásra került a panaszos, aki néhány perccel korábban, amikor a helyszínen jelen volt „több száz fős tömeg fokozott ellenőrzésére került sor”, és felszólítás hangzott el a terület elhagyására, akkor arcát eltakarva a sorfallal előtt, egy agresszívan viselkedő csoport tagjaként passzívan állt, és ellenállást tanúsított. A feljelentő r. alezredes szerint a panaszos cselekménye – amelyről videofelvétel készült – felveti a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) 229. § (1)

bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő hivatalos személy elleni erőszak büntett előkészületének gyanúját, ezért ellene feljelentést tett.

7) A panaszossal szemben az említett helyszínen történt intézkedések és kényszerítő eszköz-alkalmazások bizonyos elemeit rögzítő videofelvételen az látható, ahogy az említett napon 18 óra 35 perckor nagy létszámú tömeg gyűlt össze a rendőri jelentésben megjelölt helyen felállított rendőr sorfal előtt. A közvetlenül a rendőrsorfal előtt álló személyek közül többen a helyszín parancsnokát követelték, arra hivatkozva, hogy tárgyalni szeretnének vele. Ekkor már látható a felvételen a panaszos, amint sapkában és arcát sállal eltakarva maga is ott áll ezek mellett a személyek mellett áll, de a rendőrökhöz nem szólt, feléjük semmilyen mozdulatot nem tett. Fél perc elteltével kihangosítón a rendőrség arról tájékoztatta a tömeget, hogy fokozott ellenőrzés van elrendelve, ez alapján a terület (amelyen a tömeg feltehetően át akart menni) le van zárva, a helyszínt a Bazilika irányába elhagyhatják. A felvételen kitűnően ezt a tájékoztatást többen – így a panaszos körül álló személyek is – felháborodással fogadták, és a sorfalban álló rendőrökhöz is néhányan minősíthetetlen hangnemben szóltak. A felvétel alapján azonban ekkor sem történt még a közvetlenül a rendőrsorfal előtt álló hangoskodók részéről sem semmifajta olyan magatartás, arra utaló mozdulat stb., amely arra engedne következtetni, hogy egyes személyek agresszív, kényszerítő, fenyegető vagy békétlen magatartást akarnának tanúsítani; mindössze az hallatszik, hogy többen hangosan – és egyesek primitív hangnemben – kifejezik a véleményüket a helyszínen lévő rendőrökről és az általuk foganatosítani kívánt intézkedésekről. A legelső felszólítás megkezdésétől számítva kevesebb mint egy percen belül (a felvétel szerint az egyes felszólítások, nagyjából 15 másodperccel követték egymást) az látható, amint rendőrök egy nagyobb csoportja a rövid időre szétnyíló sorfal mögül kitört, és a tömegeből körbevette az először az útképből félreálló panaszost, majd vele együtt visszavonult a sorfal mögé, amely ezt követően újra összezárt. 18 óra 36 percre mindezek az események végét is érték. Az ezt követő néhány percben a felvételen ugyanez a kiemelő művelet látható egy másik kameraállásból. A felvétel alapján megállapítható, hogy a panaszos kiemelésére és elfogására az első felszólítás elhangzásától számított mintegy 15-20 másodpercen belül – lényegében a második felszólítás alatt – került sor. A harmadik felszólítás időpontjában a panaszost már a rendőrségi kordon mögött, a rendőrségi gépkocsi felé kísérik.

III.

A konkrét panasz kapcsán – a Testület álláspontja szerint – a kifogásolt rendőri intézkedések érintették a panaszos emberi méltósághoz való alapvető jogát, személyi szabadságát, gyülekezési szabadságát, panaszjogát, tisztességes eljáráshoz való alapvető jogát, valamint összefüggésbe hozhatók a megalázó elbánás alkotmányos tilalmával.

Az Indokolás alább következő részeiben a sérelmezett rendőri intézkedéseket ezen alapvető jogokkal összefüggésben értékeli a Testület.

IV.

Azzal a körülménnyel kapcsolatban, hogy a panaszos többedmagával egy bejelentett rendezvény helyszíne felé tartott, és út közben rendőrsorfalba ütközött; majd innen a rendőrség hivatalos személy elleni erőszak büntett előkészületének gyanúja miatt kiemelte és – ruházat, valamint csomag átvizsgálás után, megbilincselve – előállította, a Testület a következőket állapította meg.

1) Az Rtv. 2. § (1) bekezdésének második mondata szerint: „A Rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.” A 11. § (1) bekezdésének első fordulata szerint: „A rendőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, az előjárója utasításainak – az e törvényben foglaltak figyelembevételével – engedelmességni”. Az intézkedési kötelezettség kapcsán az Rtv. 13. § (1)–(2) bekezdései szerint: „(1) A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van. (2) A rendőr köteles a törvény rendelkezésének megfelelően, részrehajlás nélkül intézkedni.” A Szolgálati Szabályzat 3. § (1) és (3) bekezdései ezzel kapcsolatban kimondják, hogy: „(1) Bűncselekmény vagy szabálysértés észlelése, valamint a közbiztonságot, a közrendet, az államhatár rendjét, a polgárok személyét vagy javait sértő vagy fenyegető veszélyhelyzet esetén, illetőleg ha ilyet hoznak tudomására, a rendőrt intézkedési kötelezettség terheli. (3) Több, egy időben szükséges intézkedés közül először a súlyosabb sérelemmel fenyegető helyzetnek megfelelő intézkedést kell foganatosítani.” Az arányosság követelményét az Rtv. 15. §-a a következőképpen fogalmazza meg: „(1) A rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. (2) Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.” A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményeire vonatkozó szabályok között az Rtv. 16. § (1) bekezdése a következőképpen rendelkezik: „(1) A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége nélkül is biztosítható.” A 17. § (1) bekezdése szerint: „A Rendőrség a feladatának ellátása során a testi épséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás, a magántitok és a levéltitok sérthetlenségéhez, a személyes adatokhoz, valamint a tulajdonhoz fűződő

jogokat a törvényben foglaltak szerint korlátozhatja.” A Szolgálati Szabályzat 57. § (1)–(2) bekezdései szerint: „(1) A rendőr szolgálata jogszerű teljesítésekor köteles intézkedéseinek érvényt szerezni, ennek érdekében előzetes figyelmeztetés után, az arányosság elvének figyelembevételével kényszerítő eszközt alkalmazhat. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható. (2) A rendőr a kényszerítő eszköz alkalmazása során a testi épséghez fűződő jogokat köteles tiszteletben tartani, és a testi épséget csak a legszükségesebb mértékben veszélyeztetheti.” Az 58. § (1) bekezdése alapján pedig: „A kényszerítő eszközök Rtv. szerinti meghatározásának sorrendje fokozatosságot is jelent, súlyosabb kényszerítő eszköz csak akkor alkalmazható, ha az enyhébb kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezetett eredményre, vagy sikere eleve kilátástalan.”

A fokozott ellenőrzés szabályai között az Rtv. 30. § (1) és (3) bekezdései úgy rendelkeznek, hogy: „(1) A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja. (3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.” A Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdése szerint: „A fokozott ellenőrzés összehangolt és koncentrált rendőri szolgálati tevékenység, amelynek során a rendőrhatalóság illetékességi területét vagy annak egy részét lezárják, és az ott-tartózkodókat igazoltatják.” Az Rtv. 31. § (1) bekezdése a ruházat átvizsgálásról még a következőket mondja ki: „Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.” Ezt a Szolgálati Szabályzat 40. § (1) bekezdése, valamint (2) bekezdésének a)–c) pontjai a következőképpen fejti ki: „(1) A ruházat, csomag és jármű átvizsgálása bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetése tárgyi bizonyítási eszközeinek felkutatására, közbiztonságra veszélyes eszközök kiszűrésére irányulhat. (2) Ruházat-, csomag-, járműátvizsgálásra kerülhet sor különösen: a) igazoltatás során, b) fokozott ellenőrzés során, c) személyi szabadságot korlátozó intézkedések foganatosításakor”.

A megbilincselésre vonatkozó Rtv. 48. § szerint: „A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy a) önkárosításának megakadályozására, b) támadásának megakadályozására, c) szökésének megakadályozására, d) ellenszegülésének megtörésére.” A Szolgálati Szabályzat ezt pontosító 60. § (1) és (3) bekezdései szerint: „(1) Bilincselés alkalmazása különösen azzal szemben indokolt: a) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és

ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, b) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, d) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, e) aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. (3) Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában, vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni.”

Az előállítás szabályai között az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja kimondja, hogy: „A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek”. A Szolgálati Szabályzat 42. § (1) bekezdése szerint: „A rendőr a szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten ért személyt a tettenérés helye szerint illetékes, szükség esetén a legközelebbi rendőri szervhez állítja elő.”

2) A Testület a kifogásolt rendőri fellépések közül először a rendőrsorral Bajcsy-Zsilinszky út és Podmaniczky Frigyes tér sarkán történő felállításának jogalapját, indokoltságát és arányosságát mérlegelte, a panaszos gyülekezési szabadságára tekintettel.

A BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése szerint a panaszos által említett helyen – ahol a rendőrsorralat felállították – korábban egy magánszemély által bejelentett megemlékezés rendőri biztosítása zajlott. Ezen rendezvény azonban 18 óra 20 perckor befejeződött, tekintettel arra, hogy addigra a rendezvény valamennyi résztvevője elhagyta a helyszínt. A helyszínre a panaszos és társai már ezen időpont után – a panaszbeadvány szerint 18 óra 45 perckor, a rendőrségi videofelvétel szerint 18 óra 35 perckor – érkeztek meg. A kiemelő csoportba beosztott rendőrök jelentése szerint – vö. Indokolás II. rész 5) pont – a Jobbik Magyarországért Mozgalom rendezvénye 18 óra körüli időben véget ért egy másik helyszínen (a közeli Deák térenél, az Anker köz és a Paulay Ede utca környékén), és innen az ott résztvevők közül többen elindultak a Bazilika, az Alkotmány utca illetve a Nyugati tér irányába. A rendőrsorral említett helyen való felállítását, és a terület fokozott ellenőrzés keretében történő lezárását az indokolta, hogy egy a jelentésben nevezett személy felszólította a tömeget, hogy „irány tömegesen az Alkotmány utca”. A jelentés ezen részét a BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése is alátámasztja. Az összefoglaló jelentés szerint tömegoszlatásra nem került sor, a Szent István térre érkezett személyeket igazoltatták, ruházat és csomag átvizsgálásnak vetették alá, ezt követően hagyhatták el a helyszínt. A videofelvételen hallható felszólítás – amelyet a kiemelő csoportba beosztott rendőrök jelentése is részben idéz – lényegében ezt közölte a helyszínen összegyűlt tömeggel.

A Testület megállapítása szerint az elrendelt fokozott ellenőrzés alapján – tekintettel az Rtv. 30. § (1) és (3) bekezdéseire, valamint a Szolgálati Szabályzat 39. § (1) bekezdésére – a terület rendőrsorfallal való lezárására a Rendőrségnek meg volt a mögöttes felhatalmazottsága. A fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítás tartalma szerint a fokozott ellenőrzés alapján foganatosítható intézkedések – így a területlezárás is – célja a jogsértések kialakulásának megakadályozása, ehhez mérten a rendezvényekre érkezők figyelemmel kísérése, szükség szerint szűrőpróbaszerű ellenőrzése. A panaszbeadványban kifogásolt területlezárás esetében a Testület – a Rendőrség által rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján – azt nem tekintette alapjogot sértőnek.

3) A Testület a panaszos kiemelésének és előállításra történő beszállításának körülményeit vizsgálva az alábbi következtetésekre jutott.

A kiemelő csoportba beosztott rendőrök jelentése szerint a panaszost az Rtv. 33. § (1) bekezdésének a) pontja alapján szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten érés miatt fogták el és állították elő. A jelentés arra is kitért, hogy a panaszos elfogását és előállítását az indokolta, hogy ő a pajeszos rendőrsorfallal előtt egy agresszívan viselkedő csoportban passzívan állt, „arcát sötét kockás sállal eltakarva”. A feljelentés szerint a panaszos – a Rendőrség véleménye alapján – a Btk. 229. § (1) bekezdése szerinti hivatalos személy elleni erőszak büntett előkészületével gyanúsítható. A Testület ezt a körülményt csak mint az Rtv. 33. §-a szerinti előállítási okot vonta vizsgálata körébe, és ez alapján tett megállapításokat.

Az eseményekről készült videofelvételen látható, hogy sem a panaszos kiemelése előtt, sem azt követően sincs olyan mozzanat, amely a békés jelleg elvesztésére utalhatott volna. Miután közölték a tömeggel, hogy az a terület, amelyen át kívánnak haladni, le van zárva, akkor többen – de nem a panaszos – hangot adtak felháborodásuknak, és a sorfalban álló rendőrökhöz is néhányan minősíthetetlen hangnemben szóltak. Az ilyesfajta vélemény-kifejezés azonban még nem tekinthető a békés jelleg elvesztésének, hiszen semmifajta fenyegetés, vagy erőszakos cselekményre felhívás nem hangzott el, és ilyen magatartást sem tanúsított senki.

A Testület részére megküldött videofelvételen az is egyértelműen látszik, hogy a panaszos valóban passzívan állt, miközben – az első rendőrségi felszólítást követően – néhány mellette álló személy felháborodásának és méltatlankodásának adott hangot, esetenként minősíthetetlen hangnemben. A Testület fentebb már kifejtette, miért nem tekinti békétlennek és agresszívnak a tömeg ilyesfajta vélemény-kifejezését, ennek ellenére az is látszik a felvételen, hogy a panaszos erre oda sem figyelt, és saját maga egyáltalán nem kiabált, nem tett fenyegető kijelentéseket vagy mozdulatokat.

A Testület a videofelvételt értékelve arra is felhívja a figyelmet, hogy a jól hallható rendőri felszólítás sem említ békétlen tömeget, nem történik felszólítás a jogsértés abbahagyására – a felszólítás csupán annyit tartalmaz, hogy a rendőrség a területet

fokozott ellenőrzés keretében lezárta, egyúttal megjelöli a jelenlévők számára, hogy a helyszínt a Bazilika felé kijelölt útvonalon hagyhatják el.

A Testület rámutat, hogy sem a panaszos, sem a körülötte állók véleménynyilvánítása nem minősíthető egyébként sem fizikai erő kifejtéssel járó bármifajta erőszaknak vagy erőszakkal való akadályozásnak, sem a Btk. 138. §-a alapján fenyegetésnek („E törvény alkalmazásában, eltérő rendelkezés hiányában fenyegetés: súlyos hátrány kilátásba helyezése, amely alkalmas arra, hogy a megfenyegetettben komoly félelmet keltsen.”) – márpedig a panaszos ellen tett feljelentésben megjelölt bűncselekmény törvényi tényállásának ezek fogalmi elemei. A panaszos azon szándéka, hogy ő hivatalos személyt jogszerű eljárásban erőszakkal vagy fenyegetéssel akadályozzon, intézkedésre kényszerítsen, vagy eljárása alatt, illetőleg emiatt bántalmazzon, semmilyen a külvilágban felismerhető módon nem nyilvánult meg, és ilyen célzat nem állapítható meg az őt körülvevő, hangoskodó, kiabáló személyek magatartásából sem (még a passzív engedetlenség sem tekinthető erőszakos vagy fenyegető ráhatásnak).

Nehezen tekinthető a panaszos passzív egy helyben állása – a sál viselésére is tekintettel – bármifajta előkészületi magatartásnak is. Ezt az érvet tovább erősíti az a videofelvételből kitűnő körülmény, hogy a panaszos mindössze néhány másodperce tartózkodott a rendőrségi dokumentumokban említett helyen, mikor már megszólalt az első rendőri tájékoztatás – amelyre jól láthatóan a panaszos odafigyelt, fejét is arra fordította –; ezt követően pedig szintén csak néhány másodperc telt el (a második tájékoztatás még be sem fejeződött), mire a panaszost a rendőrök már kiemelték és a sornalon belülré kísérték. A Testület véleménye szerint a fent írt érvek mellett az eltelt idő rövidegsége, valamint a félrevezető tájékoztatás miatt – amely nem felszólítás volt, és nem is arra hívta fel a rendőrség által kifogásolt és „agresszívnek” tekintett csoportosulást, hogy bűncselekményt vagy annak előkészületét követnének el, és azzal azonnal hagyjanak fel, különben előállításukra fog sor kerülni, mindössze egy a fokozott ellenőrzés elrendeléséről és terület lezárásról szóló figyelemfelhívás volt – nem is volt a panaszos abban a helyzetben, hogy az elsőre egyébként is nehezen értelmezhető tájékoztatást végighallgatva és megértve esetleg elhagyja a helyszínt.

Nem tudott tehát érdemben a tájékoztatásnak – amely elhagyási kötelezettségre nem szólított fel – eleget tenni, mivel néhány másodperc alatt kiemelték. Ezt a lehetőséget pedig a rendőrségnek már csak amiatt is meg kellett volna adnia a panaszosnak, mert az említett Btk. törvényi tényállás is kimondja, hogy nem büntethető a csoport résztvevője, ha a csoportot önként vagy a hatóság felhívására elhagyja. Ha az elhagyás lehetőségét a rendőrség nem biztosítja, azzal a lehetőséget is megvonja ilyen esetben – konkrétan a panaszostól –, hogy jogkövető magatartást tanúsítson. Itt pedig nem releváns az sem, hogy a kiemelő csoportba beosztott rendőrök jelentése szerint a Gyorskocsi utcai objektumban a panaszos azt mondta, hogy egyébként sem állt volna szándékában elhagyni a területet, mert ki akarta próbálni, hogy ilyenkor mi történik (amelyet szintén semmifajta más dokumentum vagy állítás nem erősít meg). Ha a panaszos részéről el is hangzott ilyen kijelentés – ami nincs kellőképpen bizonyítva –, ez a kiemelés jogszerűségének megítélésékor nem lehet releváns, hiszen a rendőrségi

dokumentumok szerint is csak utólag említette a panaszos, ott a helyszínen a kiemeléskor fel sem merült, nem derült ki, hogy a panaszos hogyan viselkedett volna.

Ettől függetlenül a rendőrségnek a fent leírtak szerinti felszólítást közölnie kellett volna, és a terület elhagyására (ha már az elvonulás lehetséges útvonalát közölte) elegendő időt biztosítani kellett volna. Mivel a felvételeken az is jól látszik, hogy a panaszoshoz közel még más személyek is viseltek sálát az arcuk eltakarására, valamint – az első tájékoztatás után – körülötte elégedetlenkedő, hangoskodó személyek is tartózkodtak, még kevésbé látszik indokoltnak éppen a panaszos kiemelése és előállítása az említett bűncselekmény bármely alakzata, vagy azok előkészületének gyanúja miatt. Ez a rendőri fellépés az Rtv. 30. § (3) bekezdése, és a Szolgálati Szabályzat 3. § (3) bekezdése alapján is kifogásolható.

A panaszos sálviselésével összefüggésben – amely a rendőrségi dokumentumok alapján a panaszos kiemelésének és előállításának egyik legfőbb indokának tűnik – a Testület, az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának, valamint más jogvédő szervezetek és intézetek véleményével összhangban úgy véli, hogy ez a körülmény önmagában főszabályként nem alapozhatja meg a békés jelleg sérelmét, illetve a véleménynyilvánítás körében – annak egy kifejeződéséeként – a védelem erre a magatartásra is kiterjed, de legalább is pusztán emiatt nem jogszerű és nem indokolt senkivel szemben a rendőri fellépés. Hiszen a gyülekezési szabadsággal anonim módon is lehet élni, ennek gyakorlása nem kötődik a gyülekezési szabadságával élő személy azonosíthatóságához. Nem tiltható a sál viselése, és emiatt nem kezdeményezhető rendőri intézkedés azon az alapon, hogy egyes emberek arcukat eltakarva erőszakos cselekményeket követhetnek el. Mégha ez utóbbinak a gyanúja fel is vetődött volna a konkrét esetben – de a Testület véleménye szerint a fentiek miatt nem vetődött fel – akkor is aránytalan lett volna a panaszos emiatti kiemelése és előállítása anélkül, hogy őt a kifogásolt magatartás abbahagyására felszólították volna, és abba a helyzetbe hozták volna, hogy a felszólításnak eleget téve a kifogásolt magatartással felhagyhasson. Egyébként a videofelvételből az is kitűnik, hogy a panaszos – több más személlyel ellentétben – már akkor elvette a sálát az arca elől, amikor a kiemelésére indult rendőri csoport a sornalán keresztül megindult a tömeg felé.

A leírtak miatt ezért a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos kiemelése és előállítása az Rtv. 33. § (1) bekezdésére való hivatkozással semmiképpen sem tekinthető jogszerűnek, ezért alkalmas volt arra, hogy a tisztességes eljáráshoz való, továbbá személyi szabadságához fűződő alapvető jogának súlyos sérelmét megvalósítsa – tekintettel a kiemelés indokára, módszerére, a panaszos passzív, békétlen, fenyegető vagy erőszakos fellépést meg nem valósító magatartására, valamint arra is, hogy ezáltal a panaszos más alapvető jogának gyakorlása (gyülekezési szabadsága) is ellehetetlenült, és a rendőri fellépés több olyan egyéb intézkedést is maga után vont (igazoltatás, ruházat és csomag átvizsgálás), amelyekre egyébként nem került volna sor.

Ezen kívül a Testület meg kívánja jegyezni, hogy a bekerítés a Csapatszolgálati Szabályzat 136. pontja szerint a létesítmények, területek lezárásának sajátos és legaktívabb formája, amely a keresett bűnözők, fegyveres személyek elfogása érdekében akkor alkalmazható, amikor ismert azok pontos tartózkodási helye. A bekerítés során a rendőr alegységekből létrehozott szolgálati csoportok körbezárják a keresett személyek tartózkodási helyét, megakadályozzák menekülésüket, meggátolják kitörésüket és végrehajtják az elfogást. A Testület felhívja a figyelmet a Csapatszolgálati Szabályzatban megjelenő zárás szabályaira is. A zárás 24. pont értelmében valamely terület elszigetelése, körbezárása az adott területen folytatott más rendőri tevékenység sikeres végrehajtásához, meghatározott objektumok, személyek megóvásához, a közrend fenntartásához szükséges feltételek megteremtése érdekében. Alkalmazására egyebek mellett sor kerülhet fokozott ellenőrzés keretében. Lakott területeken, rendezvényeken a zárásban részt vevő rendőrök egyik alakzata a sorfal. Alkalmazásának célja valamely terület, útvonal, utca, tér, épületrész, épülettömb lezárása vagy szabadon tartása a gyalogos-, illetve járműforgalom vagy minden forgalom elől. A rendőrök közötti térköz 1-5 méter lehet, szükség esetén tömör vagy kétsoros sorfal is felállítható.

A Rendőrség – a BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése szerint – a Szent István tér környékén a rendőrsorfallal felállításakor és a panaszos kiemelésekor a Csapatszolgálati Szabályzatában foglalt rendelkezések szerint, a bekerítés taktikai módszerét alkalmazva hajtották végre a vonuló személyek körbezárását, igazoltatásukat és ruházatuk átvizsgálását. Ennek kapcsán a Testület szükségesnek tartja megjegyezni, hogy ez a rendőri fellépés tartalmilag nem a bekerítés, hanem a zárás taktikai módszerének alkalmazására utal, ezért ez a hivatkozás a Rendőrség részéről egyértelműen téves.

4) A panaszos igazoltatása valamint ruházatának és csomagjának az átvizsgálásai kapcsán a Testület az alábbi megállapításokat tette.

A kiemelő csoportba beosztott rendőrök jelentése szerint a személyi szabadságában korlátozott panaszos átvizsgálására az Rtv. 31. § (1) bekezdése alapján került sor, igazoltatására pedig az Rtv. 29. § (1) bekezdése alapján. Ezzel kapcsolatban megállapítható, hogy a panaszos átvizsgálásai az előállítás miatt váltak szükségessé, így ha annak a jogalapja nem állt fenn, az ahhoz kapcsolódó egyéb intézkedések is jogtalanok tekinthetők. Márpedig a Testület az előző pontban levezette a panaszos kiemelésének és előállításának jogszerűtlenségét, ennek következtében az erre való hivatkozással történt átvizsgálások is ugyanúgy jogszerűtlennek minősülnek; azokra – legalább is ilyen hivatkozással – nem került volna sor, ha a panaszost nem állították volna elő. Nem megfelelő a panaszos igazoltatása jogalapjaként megjelölt Rtv. 29. § (1) bekezdése sem, a panaszos igazoltatása ugyanis az említett időpontban és helyszínen legfeljebb a fokozott ellenőrzésre való hivatkozással lehetett volna jogszerű – hiszen az el volt rendelve –, a rendőrök azonban jelentésükben nem erre alapították az intézkedésüket.

E körülmények miatt a panaszos igazoltatása, ruházatának és csomagjának átvizsgálásai ugyanazon megítélés alá esnek, mint a panaszos előző pontban elemzett előállítás, ezért – tekintettel annak jogszerűtlen voltára is – ezek az intézkedések is megfelelő jogalap nélkül történtek, megsértve a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.

5) A panaszos beadványában kifogásolta megbilincselése indokolatlanságát is. A BRFK hivatalvezetője – a kiemelő csoportba beosztott rendőrök jelentésével egybehangzóan – szerint a panaszos megbilincselése az Rtv. 48. § c) pontja alapján szökés megakadályozása miatt vált szükségessé. A Testület felhívja a figyelmet arra, hogy ez a bilincselési jogalap a videofelvétel és a rendőrségi dokumentumok alapján is egyértelműen téves; a panaszos a rendőri fellépés kezdetétől mindenben együttműködött a rendőrökkel, engedelmeskedett a felszólításoknak, alávetette magát az intézkedéseknek. Semmilyen arra utaló körülmény nem merült fel, hogy a panaszos szökésétől lehetett volna tartani, sem az intézkedések helyszínén – ahol egyébként a panaszost még nem bilincselték meg –, sem az előállító szolgálati járműben előállítottak számára elkülönített helyen való elhelyezésekor. Miután a panaszos megbilincselésére a helyszínen nem került sor – indokoltan, hiszen a helyszín jellege és a rendőrök számbéli fölénye a szökés lehetőségét úgy is kizárta –, különösen is kifogásolható a panaszos megbilincselése akkor, amikor már az előállító helyiségbe történő beszállítása miatt beültették az előállító szolgálati jármű erre kialakított helyére, hiszen innentől kezdve szintén nem állt fenn a szökés reális veszélye. A Testület megfelelő jogalap nélkülinek, és ezért kifogásolhatónak tartja a Rendőrség azon gyakorlatát, hogy intézkedés alá vont személyeket pusztán azért megbilincsel, mert őket – pl. előállításuk miatt – beültetik a szolgálati járműbe. Külön ilyen bilincselési okot az Rtv. ugyanis nem ismer; amennyiben pedig az intézkedés alá vontak magatartását kiszámíthatatlannak ítélik meg a rendőrök ilyen esetben, akkor bilincselési indokként jogszerűen az Rtv. 48. § b) pontja lenne hivatkozható, vagyis a támadás megakadályozása – nem pedig a szökés megakadályozása, vagy az ellenszegülés megtörése. A panaszos esetében azonban – a videofelvételből és a rendőrségi dokumentumokból kitűnően – még ez az indok sem állt volna meg.

Emiatt a Testület a panaszos megbilincselése kérdésében úgy foglalt állást, hogy az súlyosan megsértette a panaszos személyi szabadságát és emberi méltósághoz való alapvető jogát, hiszen arra téves hivatkozás alapján és indokolatlanul került sor, huzamosabbnak tekinthető ideig.

Az Indokolás II. részének 5) pontjában ismertetett jelentéssel kapcsolatban a Testület le kívánja szögezni, hogy az szinte valamennyi intézkedés és kényszerítő eszköz-alkalmazás jogalapján tévesen jelöli meg. Igazoltatásra és átvizsgálásra ugyanis jogszerűen a fokozott ellenőrzésre hivatkozva lett volna lehetőség, nem pedig az Rtv. 29. § (1) bekezdése, illetve 31. § (1) bekezdése alapján. Az előállítás jogalapjaként megjelölt Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pont a Testület fent kifejtett véleménye miatt téves, a bilincs alkalmazásának alapjaként megjelölt Rtv. 48. § c) pont pedig az előző bekezdésben írtak miatt. Éppen ezért jogtalan és súlyosan téves a mindezt jogszerűnek, szakszerűnek és arányosnak értékelő parancsnoki vélemény és kivizsgálás is. E

körülmények ugyancsak megvalósították a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának súlyos sérelmét.

V.

A panaszos beadványában az előző részben foglaltakon kívül sérelmezte még az előállításával kapcsolatos körülményeket is. Állítása szerint előállítása alatt hozzátartozóját nem értesíthette, valamint az előállító helyiségbe történő befogadása során egy erre kijelölt helyen teljesen meztelenre kellett vetkőznie, és egy gumikesztyűt viselő rendőr részletesen, különböző pózokban átvizsgálta a panaszos testrészeit – intim testrészeit is –, hogy van-e nála valami.

1) Az Rtv. 16. § (4) bekezdése szerint: „A rendőr nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni.” Az Rtv. 18. § (1)–(3) bekezdései alapján: „(1) A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát. (2) A Rendőrség gondoskodik a fogvatartott elhelyezéséről, a fogvatartás miatt bekövetkező egészségkárosodás megelőzéséhez szükséges ellátásáról. A sérült, beteg vagy más okból sürgős orvosi ellátásra szoruló fogvatartottat orvosi ellátásban kell részesíteni. (3) A fogvatartott jogait csak annyiban lehet korlátozni, amennyiben az a szökés vagy elrejtőzés, a bizonyítási eszközök megváltoztatásának vagy megsemmisítésének megakadályozását, újabb bűncselekmény elkövetésének megelőzését, illetőleg az őrzés biztonságát, a fogda rendjének megtartását szolgálja.” A 31. § szerint: „(1) Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. (2) A ruházat átvizsgálását – halaszthatatlan eset kivételével – az intézkedés alá vonttal azonos nemű személy végezheti. Az intézkedés nem történhet szemérem sértő módon.” A 33. § (3) és (4) bekezdései alapján: „(3) A Rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy alkalommal, 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani. (4) Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.” A Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdése alapján: „Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál.

Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

A Testület idézi a Jelentés Megállapításainak IV. részében foglaltakat is: „Az előállítás foganatosítására meghatározott szabályok nem rendelkeznek arról (így elő sem írják kötelezően), hogy az elhelyezést megelőzően – az előzőekben bemutatott – alapos, meztelenre vetkőztetéssel járó ellenőrzést le kellene folytatni. A Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet 51. § (3) bekezdése szerint az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított (...). Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. (...) A fogvatartottak befogadási eljárása azonban lehetővé (de nem kötelezővé!) teszi a motozást. A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: fogdaszabályzat) alkalmazásában fogvatartott a bűnügyi, a szabálysértési, a közbiztonsági őrizetes, az előzetesen letartóztatott, valamint az elítélt és a szabálysértési elzárást töltő, amennyiben számára a fogvatartás helyéül rendőrségi fogdát jelöltek ki. (Figyelemmel arra, hogy a fogdaszabályzat a fogvatartott fogalmát kizárólag annak alkalmazásával összefüggésben határozza meg, nem okozhat valós problémát az sem, hogy az Rtv. 97. § h) pontja fogvatartott fogalmát ettől eltérően határozza meg.) (...) A befogadás fogdaszabályzat 16. § (1) bekezdése pedig a következőképp rendelkezik: »Befogadáskor a fogvatartott ruházatát át kell vizsgálni, szükség esetén motozásnak vethető alá. A motozás elvégzésével azonos nemű személyt kell megbízni. A motozás indokolt esetben kiterjedhet a testüregék orvos általi átvizsgálására is. A vizsgálatok során más fogvatartott, a motozásnál a fogvatartottal ellentétes nemű személy sem lehet jelen.« 2009. március 15-én az előállítások foganatosítására ugyan egyébként rendőrségi fogdaként működő épületben került sor, azonban a legegyszerűbb gondosság esetén meglehetősen könnyedén megállapítható lett volna, hogy a vizsgált esetben nem a fogvatartottak befogadására vonatkozó szabályokat kell alkalmazni. (...) Mindezek alapján megállapítottam, hogy a rendőrség eljárása az előállítottak levetkőztetése miatt az embertelen és megalázó bánásmód tilalmával összefüggő visszásságot okozott. A rendőrség vizsgált előállítások során folytatott eljárásának nem lehetett indoka az sem, hogy a fogvatartott fogalmát a fogdaszabályzat (mint speciális szabály) az Rtv.-nél (mint generális szabálynál) szűkebben határozza meg.”

A kifogásolt levetkőztetéssel kapcsolatban – amely a panaszoson kívül másokat is érintett, akik ugyanott kerültek előállításra – a Testület emlékeztet arra is, hogy a Rendőrség belső vizsgálatot rendelt el. Ezen vizsgálat megállapításai az Indokolás II. részének 4) pontjában olvashatók. A Rendőrség közleménye szerint (www.police.hu/friss/BRF-20090318_90.html) a befogadás szakszerűtlenségéért felelős osztályvezető, a befogadást végrehajtó fogdaőr és a szabálysértési eljárást lefolytató két előadóval szemben fegyelmi eljárás indult.

2) A Testület A rendőrségi fogdák rendjéről szóló 19/1995. (XII. 13.) BM rendelet (a továbbiakban: Fogdaszabályzat) idézett 1. §-ának (1) bekezdését, 16. § (1) bekezdését, az Rtv. 31. §-át, valamint a Szolgálati Szabályzat 51. § (3) bekezdését egymásra való

tekintettel értelmezve megállapította, hogy a Fogdaszabályzat 16. § (1) bekezdése volt az a rendelkezés, amely alapján a panaszost a rendőrök levetkőztették és így testrészeit hosszasan, különböző pózokban nézegették. A rendőrségi dokumentumok nem nevesítik egyértelműen a panaszos által elszenvedett ezen intézkedést, a Testület értelmezésében nyilvánvalóan nem tekinthető a ruházat átvizsgálásának a meztelen test szemrevételezése, így a Testület attól függetlenül motozásnak tartja az intézkedést, hogy a panaszos testét az eljáró rendőrök nem érintették meg (ezért nem volt kötelező orvos bevonása). A Fogdaszabályzat nem ismer a ruházatátvizsgálás és a motozás közötti átmenetet jelentő jogintézményt, és mivel a meztelen test szemrevételezéssel való ellenőrzése a ruházat átvizsgálásánál mindenféleképpen többet jelent, így csak motozásnak minősülhet – erre ugyanis motozás során lehetőség van, még ha a megmotozott személy testüregeit nem is vizsgálják át, az ugyanis motozás során nem kötelező, az a motozásnak nem fogalmi eleme. [A Testület mellékesen megjegyzi, hogy akkor is szükségtelen és aránytalan lett volna a panaszos Fogdaszabályzat szerinti megmotozása, ha azt az esetben nem tévesen alkalmazták volna, a 16. § (1) bekezdése ugyanis azt csak „szükség esetén” teszi lehetővé, márpedig a panaszossal kapcsolatban a rendelkezésre álló dokumentumokban semmi nem mutatott arra, hogy szükséges lett volna megmotozni (önkárosításra vagy a fogvatartás biztonságának veszélyeztetésére alkalmas tárgyat próbálna a testfelületén becsempészni).] Ez a megállapítás azzal is alátámasztható, hogy az Rtv. 31. § (2) bekezdése külön is hangsúlyosan felhívja a figyelmet arra, hogy az átvizsgálás nem történhet szeméremsértő módon.

A Testület a BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentését – az abban foglaltakkal lényegében egyetértve – a következővel kívánja kiegészíteni. Az összefoglaló jelentés szerint belső vizsgálat folyt a kérdéskörben, melynek során megállapítást nyert, hogy a fogdaőr – megfelelő eligazítás hiányában – az előállításra vonatkozó szabályok helyett a szigorúbb, fogdai befogadásra vonatkozó előírásokat alkalmazta, amikor „az előállított személyek teljes, levetett ruházatát, ezt követően testfelületét is átvizsgálta. Ez az intézkedés aránytalan és indokolatlan volt.” A fent kifejtettek miatt – különös figyelemmel a jogszabály személyi hatályát megállapító 1. §-ának (1) bekezdése rendelkezéseire (őrizetes, előzetes letartóztatott, elítélt és a szabálysértési elzárást töltő) – a panaszossal, mint előállítottal szemben a Fogdaszabályzat nem volt alkalmazható, így levetkőztetésének és ilyen módon történő átvizsgálásának a jogalapja sem volt meg, ezért az arányosság és indokoltság kérdése az ő esetében fel sem merülhetett: a vele szemben foganatosított intézkedés (motozás) jogtalan volt. A motozás az emberi méltóságot súlyosan sértő, megalázónak tekinthető eljárás, amely csak abban az esetben lehet jogszerű alapjog-korlátozás, ha megfelelő jogalap birtokában és az arányosság követelményét szem előtt tartva foganatosítják. A panaszos esetében ezek a feltételek nem álltak fenn, ezért a Testület megállapította, hogy a jogalap nélküli motozás súlyosan sértette a panaszos emberi méltóságához való alapvető jogát, és beleütközött a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába is – amelyet egyébként mind a Fogdaszabályzat, mind az Rtv. speciálisan is nevesít.

A Testület emellett felhívja a figyelmet arra a jogbizonytalanságra, amelyet az előállítottak – mint személyi szabadságuktól megfosztott személyek – helyzetének szabályozatlansága okoz. Egy ilyen súlyú jogkorlátozás esetén elengedhetetlen, hogy az érintettek státuszát, jogait és kötelezettségeit részletes normák rendezzék. A probléma megoldása érdekében a Testület jelezni fogja aggályait az Igazságügyi és Rendészeti Miniszternek.

3) A panaszbeadvány azon részét illetően, amelyben a panaszos azt sérelmezte, hogy hozzátartozója értesítését nem tették lehetővé számára, a Testület a következőket állapította meg. Az Rtv. 18. § (1) bekezdése teljesen világosan fogalmaz, amikor kötelezően előírja, hogy fogvatartott részére [és itt az Rtv. 97. § h) pontja szerint az előállított is fogvatartott] biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. E törvényhellyel kapcsolatban a Testület már a 130/2008. (XI. 5.) sz. állásfoglalása Indokolása IV. részének 2) pontjában felhívta a Rendőrség figyelmét arra, hogy ezt a lehetőséget elsődlegesen a panaszosnak kellett volna biztosítani, és csak akkor a Rendőrség feladata a hozzátartozó vagy más személy értesítése, ha a fogvatartott nincs olyan helyzetben, hogy e jogával élhessen. A Testület szerint ennek elmaradására a konkrét esetben nem elégséges magyarázat az, hogy a BRFK Központi Fogdában nincs ügyeletes tiszt, aki az előállítottak jogainak biztosításáért felelős lenne [vö. Indokolás II. rész 4) pont]; ez ugyanis nemcsak ilyesfajta súlyos szervezési mulasztás eredménye. A Testület véleménye szerint legminimálisabb elvárásnéként is támasztható, hogy a jogkorlátozó intézkedéseket foganatosító rendőrök ismerjék az Rtv. vonatkozó szabályait, főleg az ilyen és ehhez hasonlóan fontos garanciális rendelkezéseket, amelyekről nekik adott esetben felvilágosítást kell adniuk – még ügyeletes tiszt, vagy „rendelvény” hiányában is. Ez a megállapítás fokozottan igaz a fogvatartottakkal szolgálati beosztásuknál fogva tipikusan kapcsolatban álló rendőrökre. Téves tehát az a megállapítás, amely szerint a fogdaőröknek sem joguk, sem kötelezettségük, sem lehetőségük nem volt a fogvatartottak hozzátartozóinak értesítésére. Ilyen szempontból az sem releváns, hogy esetleg nem volt fellelhető annak dokumentált nyoma, hogy a panaszos kérte volna hozzátartozója értesítését – ugyanis annak sincs semmilyen dokumentált nyoma, hogy a panaszos egyértelműen hangot adott volna azon szándékának, hogy ezt nem kéri, amely szintén a Rendőrség mulasztására enged következtetni.

Mindezek miatt a Testület megállapította, hogy a panaszos azon fogvatartotti jogától való megfosztása, hogy valamely hozzátartozóját vagy más személyt értesíthessen – különösen egy ilyen hosszú előállítás esetében – megvalósította a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának súlyos sérelmét.

4) A Testület a Gyorskocsi utcai objektumban korábban előállított személyek panaszbeadványai kapcsán már többször találkozott azzal az általános jellegű problémával, hogy az ide előállított személyek részére kiállított igazolásokon az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának elérhetőségei rosszul vannak

feltüntetve. Ezért felvilágosítást kért a Rendőrségtől arról, miért szerepelnek tévesen az igazoláson az említett panasztételi lehetőségek és a hozzájuk tartozó elérhetőségek, és miért nincs feltüntetve a Testülethez fordulás lehetősége. A Rendőrség erre adott válasza szerint az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosának, valamint a Magyar Helsinki Bizottságának az elérhetőségeit tartalmazó kiadványt a Magyar Helsinki Bizottság 2003-ban adta ki. Csak a 2009. március 15-ei panaszügyek kapcsán derült fény arra, hogy az ezen szereplő elérhetőségek megváltoztak, ezért intézkedés történt arra, hogy a BRFK Központi Fogdában egy 2005-ben kiadott kiadvány kerüljön elhelyezésre. A Testülethez fordulás lehetősége – az összefoglaló jelentés szerint – azért nem szerepel a tájékoztatóban, mivel ezt semmilyen norma nem írja elő; leszámítva a rendőri intézkedések elleni panaszok egységes kezeléséről szóló 36/2008. (OT 19.) ORFK utasítás egyes, nem kellő pontossággal megfogalmazott rendelkezéseit. Az összefoglaló jelentés azonban arra nézve is tájékoztatást adott, hogy jelenleg folyamatban van egy BRFK intézkedés kiadása, amelyben szabályozni kívánják, hogy a Testületre vonatkozó tájékoztatás a BRFK Központi Panaszirodán, az ügyeleteken, a BRFK Központi Fogdán, valamint a helyi szervek fogdáin és előállító helyiségeiben is elhelyezésre kerüljön.

A válasz alapján a Testület súlyosan aggályosnak és elfogadhatatlannal tartja, hogy a Testülethez fordulás lehetőségéről való lehető legteljesebb tájékoztatás megadására a Testület működésének megkezdését követő több mint egy év elteltével sincs a Rendőrségen belül egységes gyakorlat, de még belső rendelkezés vagy iránymutatás sem. Kifogásolhatónak tarja a Testület a válasz azon részét is, amely szerint a Testülethez fordulás lehetőségéről szóló tájékoztatást semmilyen norma nem írja elő, csak egy ORFK utasítás néhány rendelkezése foglalkozik a kérdéssel. A Testület felhívja a Rendőrség figyelmét, hogy az Rtv. 20. § (2) bekezdésének második fordulata szerint: „Az V. és VI. fejezetben foglalt intézkedések, illetve kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr köteles az intézkedés alá vont személyt tájékoztatni az e törvény szerinti panasz lehetőségéről.” Mivel a Testülethez fordulás lehetőségét – amely éppen az Rtv. IV–VI. Fejezeteit vizsgálhatja a 92. § (1) bekezdése szerint – is e törvény, vagyis az Rtv. tartalmazza, ezért erről is, mint az „e törvény szerinti panasz lehetőségéről”, az említett intézkedések és kényszerítő eszköz-alkalmazások után a rendőrnek törvényi kötelezettsége felvilágosítást adni. Ennek elmaradása az intézkedés alá vont panaszjogát egyértelműen sérti. A BRFK hivatalvezetőjének összefoglaló jelentése szerint az előállítottak – így a panaszos is – a jogaikról és kötelezettségeikről szóló tájékoztatást az előállítási jelentések szerint megkapták, erre azonban semmilyen egyéb dokumentum nem utal.

A fent írtak miatt – különös tekintettel arra, hogy ezeken az igazolásokon egyik panaszlehetőséghez tartozó elérhetőség sem volt valós, valamint a Testülethez fordulás lehetőségéről egyáltalán nem is tartották szükségesnek tájékoztatás közlését – a Testület megállapította a panaszos panaszjogának súlyos sérelmét, hiszen őt dokumentáltan egyetlen érdemi panasz fórumról sem tájékoztatták helyesen. A rendőrség ezzel nem tett eleget az Rtv. 20. § (2) bekezdésében foglalt törvényi kötelezettségének, amelyen adott esetben az sem változtat jelentősen, hogy a panaszos

– a panaszbeadvány szerint – 2009. március 16-án telefonon felkereste a Rendőrség panaszirodáját, ahol azt a felvilágosítást kapta, hogy írásban tegyen panaszt a Testületnél, hiszen őt – panaszjoga keretében – az említett tájékoztatáshoz való jog előállított minőségében illette volna meg, a tájékoztatás utólagos megadása (ráadásul csak a panaszos kérésére) nem teszi jogszerűvé annak elmaradását akkor, amikor azt nyújtani kellett volna.

VI.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben foganatosított intézkedés-sorozat a konkrét esetben szinte minden elemében kifogásolható volt. Az egyes intézkedések és a kényszerítő eszköz-alkalmazás kapcsán külön-külön is megállapítható volt a panaszos gyülekezési szabadságának, személyi szabadságának, emberi méltósághoz, tisztességes eljáráshoz való alapvető jogának, panaszjogának súlyos sérelme; valamint az intézkedések több ponton is beleütköztek a megalázó elbánás alkotmányos tilalmába.

Mindezen egyenként és összességükben is súlyos alapjogsérelmek miatt a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint, az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján az állásfoglalást megküldi az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2009. június 24.

Dr. Kaltenbach Jenő

elnök,
testületi tag

Dr. Juhász Imre

elnökhelyettes,
testületi tag

Dr. Féja András

előadó testületi tag

Kádár András Kristóf

testületi tag